

Is een numerus fixus voor psychologie een goed idee?

Ilse Zeemeijer
Amsterdam

Bij de universiteiten in Tilburg, Rotterdam en de VU zijn deze maand recordaantallen psychologiestudenten begonnen. Opleidingen kunnen het nauwelijks aan en maken zich zorgen over de doorstroom naar de arbeidsmarkt, meldde het FD vorige week. Een landelijke numerus fixus moet de problemen oplossen. Is dit een goed idee? Zes vragen over het initiatief.

1 Wat is het probleem?

Niet alleen technische universiteiten kampen met capaciteitsproblemen vanwege de populariteit van hun studies, ook de psychologieopleidingen zitten met de handen in het haar. Het aantal studenten neemt al jaren toe. Dat brengt de onderwijskwaliteit in gevaar. Ook zijn er problemen bij de doorstroming naar de populaire vervolgopleiding gezondheidspsychologie. Door een gebrek aan opleidingsplaatsen zijn daar inmiddels 6000 wachtenden voor.

Tilburg heeft dit jaar 1050 eerstejaarsstudenten, in vergelijking met 270 zes jaar geleden. De Erasmus Universiteit heeft 930 studenten, in vergelijking met 661 vorig jaar. En bij de VU is het aantal eerstejaars in een jaar tijd met ruim 100 gestegen naar 700.

Belangrijke oorzaak van de groei is dat deze drie universiteiten een onbeperkt aantal studenten toelaten. Andere opleidingen hebben een selectieprocedure en laten een maximaal aantal studenten toe. Daardoor stijgen de aanmeldingen bij opleidingen zonder fixus.

Tot nu toe lukt het niet om gezamenlijke afspraken te maken, maar dat moet volgend studiejaar veranderen. De opleidingen willen per universiteit maximaal 600 studenten toelaten.

2 Wat is er zo leuk aan psychologie?

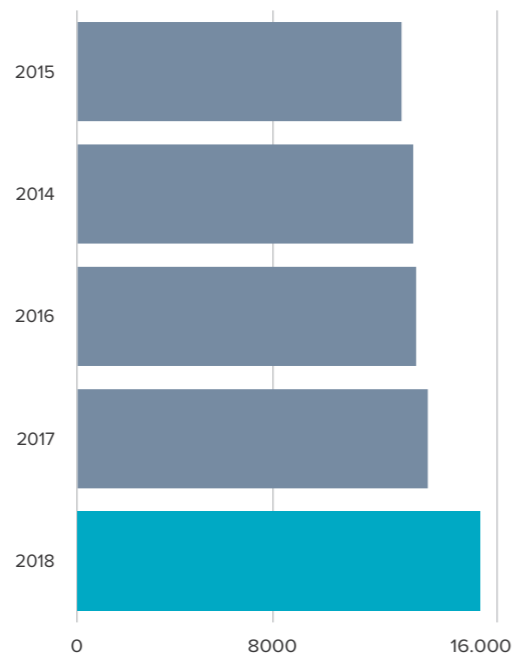
Psychologie spreekt van oudsher veel studenten aan. Ze kunnen er alle kanten mee op. Sociaal psychologen weten bijvoorbeeld alles van nudging, oftewel het manipuleren van gedrag — bijvoorbeeld om minder vlees te eten.

Klinisch psychologen — die na de master nog een opleiding gezondheidspsychologie volgen — behandelen mensen met een stoornis. Arbeids- en organisatiepsychologen zijn gespecialiseerd in het selecteren en motiveren van werknemers. Psychometrici weten weer alles van onderzoeksmethoden.

Dan zijn er nog forensisch psychologen die werken in een tbs-kliniek, medisch psychologen (onder wie seksuologen) en psychologen die met kinderen werken op scholen.

Meer animo voor bachelor psychologie

Overzicht van het totaal aantal ingeschreven studenten bij de universitaire bachelor psychologie.

© FD | Bron: DUO

3 Universiteiten trekken toch vooral buitenlandse studenten aan?

Hoewel de opleiding in het Nederlands en Engels wordt aangeboden, zit de plotselinge groei vooral bij Nederlandse studenten. Maar psychologie trekt ook al jaren veel buitenlandse studenten. Vorig studiejaar ging het om ruim 37% van alle bachelorstudenten.

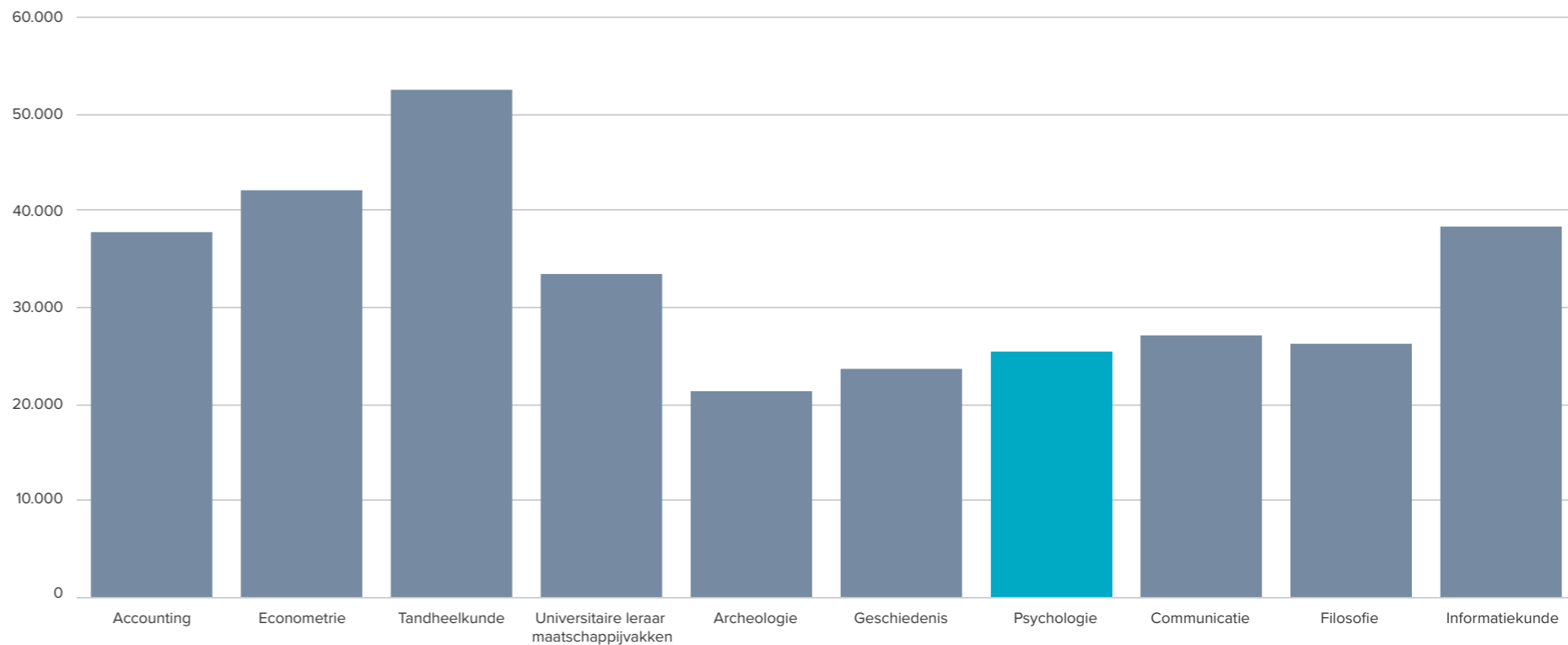
Vooraf Duitse studenten weten de opleiding te vinden. Dat komt omdat de toelatingseisen in Duitsland streng zijn. Wie aan de grens woont, kiest ook sneller voor een Nederlandse universiteit. Zo zijn bij de Universiteit Twente 213 van de 288 eerstejaars psychologie afkomstig uit Duitsland. De universiteit doet waarschijnlijk als enige niet mee met de landelijke numerus fixus.

4 Zitten werkgevers op psychologen te wachten?

Een aantal jaar geleden stond psychologie bekend als voorportaal van het UWV, maar die tijden zijn voorbij. 'De werkloosheid onder psychologen valt mee', zegt arbeidsmarkt-expert Michel van Smoorenburg van het UWV. 'Dat komt omdat ze hoogopgeleid zijn en vaar-

Hoe doen afgestudeerden het na hun studie?

Arbeidsmarktpositie van gediplomeerden, 15 maanden na het afstuderen. Psychologen hebben een lager inkomen en ook minder snel een vaste baan.

© FD | Bron: UWV, SEO Onderzoek

digheden, kennis en competenties hebben die ze in een andere richting of in een baan onder hun niveau kunnen aanwenden. Een aanzienlijk deel maakt de overstap naar sectoren met krapte, zoals de ICT.' Onderzoek naar alumni bestempelt de startpositie van net afgestudeerde psychologen (exclusief gezondheidspsychologen) als 'matig'. Na tien jaar is het brutojaarinkomen met €44.000 bijvoorbeeld fors lager dan het gemiddelde van €63.000. Dit komt deels omdat de meerderheid van de psychologen vrouw is en minder uren werkt, maar het is volgens Van Smoorenburg ook een indicatie dat het aanbod van psychologen groter was dan de vraag.

De vooruitzichten zijn positief, blijkt uit een rapport van onderzoeksinstituut ROA. Dat komt bijvoorbeeld omdat dit kabinet meer geld uitgeeft aan zorg. Het percentage 'baanopeningen' per jaar, de verwachte vacatures, ligt voor de periode 2017-2022 op 4,8 van het aantal werkenden. Dit is maar een 1,4 procentpunt lager dan bij technische opleidingen.

Belangrijke noot: het aanbod bepaalt hoe goed dit percentage is. Als er meer psychologen afstuderen, zijn ook meer vacatures nodig. Bovendien

'Er is enorm veel behoefte aan wetenschappelijk onderbouwde psychologische kennis'

Paul Kop

Nederlands Instituut van Psychologen

is het aantal vacatures maar een onderdeel van de startpositie op de arbeidsmarkt, benadrukt Van Smoorenburg. 'Het is echt niet zo dat psychologen in 2022 opeens een goede arbeidsmarktpositie hebben in vergelijking tot andere universitaire masteropleidingen.'

5 Is een numerus fixus een goed idee?

Onderwijsminister Ingrid van Engelshoven prijst de samenwerking van psychologieopleidingen, laat ze via een woordvoerder weten. 'Het instellen van een tijdelijke fixus kan helpen om te zorgen dat de kwaliteit van het onderwijs op niveau blijft.' Wel moeten de opleidingen toegankelijk blijven voor Nederlandse studenten.

Het Nederlands Instituut van Psychologen, de grootste beroepsvereniging, is tegen een numerus fixus. 'Er is enorm veel behoefte aan wetenschappelijk onderbouwde psychologische kennis, vooral in het bedrijfsleven', zegt Paul Kop van de sectie arbeid- en organisatiepsychologie. 'Als je minder psychologen aflevert, dan duikt de wildgroei aan coaches daar op af. De kwaliteit is daarmee niet geborgd.'

Zijn er andere manieren om de studiekeuze van studenten te sturen?

Van Smoorenburg van het UWV gelooft niet in een fixus om de arbeidsmarkt te reguleren. 'Ik geloof in betere voorlichting. Want het zijn intelligente jongeren die een studiekeuze maken.'

Volgens de arbeidsmarktexpert is de informatie die scholieren en studenten krijgen over hun studiekeuze te gekleurd en summier. Zo ontbreekt toegankelijke informatie over de kans op werk, het type dienstverband en jaarinkomen op de korte- en lange termijn. Terwijl deze data er vaak wel zijn.

'Als de kans op werk ongunstig is, dan vertellen opleidingen dat meestal niet', aldus Van Smoorenburg. 'Daardoor weten jongeren niet wat de consequenties zijn. Terwijl, en dat is het wrange, je studiekeuze over heel veel geld gaat. Als je het jaarloon van een archeoloog en een econometrist vergelijkt, en dat keer veertig jaar, dan gaat het om miljoenen euro's. Als je gelukkig wordt van archeologie en je calculeert dit verschil in, dan is het niet erg. Maar nu is dat niet transparant.'